

1974-2024

50 χρόνια

τουρκικής εισβολής
και κατοχής

50 years

Turkish invasion
and occupation

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Γ.Τ.Π. 107/2024 – 1.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Σχεδιασμός: Μάριος Κουρουφέξης

Εκτύπωση: A.S. Print Xpress

Οι φωτογραφίες της έκδοσης είναι από το αρχείο του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών

PRESS AND
INFORMATION OFFICE

P.I.O. 107/2024 – 1.000

Published by the Press and Information Office

Design: Marios Kouroufexis

Printed by: A.S. Print Xpress

All photographs are from the Press and Information archive

1974-2024

50 χρόνια

τουρκικής εισβολής
και κατοχής

50 years

Turkish invasion
and occupation

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

Μήνυμα του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Νίκου Χριστοδουλίδη με την ευκαιρία της 50ής επετείου της τουρκικής εισβολής

Η φετινή χρονιά σημαδεύεται δυστυχώς από ένα θλιβερό ορόσημο για την πατρίδα μας. Φέτος συμπληρώνονται πενήντα χρόνια από το τραγικό καλοκαίρι του 1974 που μοίρασε την Κύπρο, μαζί με τις ψυχές μας, στα δύο. Εκείνο το τραγικό καλοκαίρι που στιγμάτισε τραγικά τις ζωές αλλά και το μέλλον της πατρίδας μας.

Συμπληρώνονται πενήντα χρόνια από την τουρκική εισβολή του Αττίλα στην Κύπρο, με όλες τις ολέθριες συνέπειες και τα τραύματα που αυτή επέφερε. Τον στρατό κατοχής, τις διχοτομικές γραμμές και τη μακροχρόνια διαίρεση του εδάφους και του λαού. Τις στυγερές δολοφονίες, τους βιασμούς, τον άδικο χαμό εκατοντάδων ανθρώπων μεταξύ αυτών και παιδιών, τον βίαιο ξεριζωμό χιλιάδων οικογενειών από τα σπίτια τους.

Πενήντα χρόνια αναζήτησης της τύχης των αγνοουμένων μας. Πενήντα χρόνια συνεχιζόμενης, παράνομης στρατιωτικής κατοχής πέραν του 36% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πενήντα χρόνια καταπάτησης και παραβίασης των θεμελιωδών ελευθεριών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων όλων των Κυπρίων. Πενήντα χρόνια παράνομου εμποικισμού, δημογραφικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής αλλοίωσης της κατεχόμενης μας γης. Πενήντα χρόνια, είναι πάρα πολλά.

Είναι καιρός για ειρήνη, για απελευθέρωση, για επανένωση του τόπου μας. Αποτελεί καθήκον και υποχρέωσή μας να κληροδοτήσουμε στα παιδιά μας μια ελεύθερη, επανενωμένη και ευημερούσα πατρίδα, κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου οι θεμελιώδεις ελευθερίες του ανθρώπου θα διασφαλίζονται και υποστηρίζονται, όπως γίνεται σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτό προστάζει το καθήκον μας απέναντι στους χιλιάδες ηρωικώς πεσόντες που βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή για την προάσπιση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Στους εγκλωβισμένους που παρέμειναν, παρά τις αντιξοότητες και τις συνεχείς προκλήσεις στα σπίτια τους.

Ως ο πρώτος Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας που γεννήθηκε λίγους μήνες πριν την τουρκική εισβολή και μεγάλωσε στη de facto διαιρεμένη Κύπρο, όραμά μου είναι η επανένωση της χώρας μου και του λαού της, ώστε να μπορούμε όλοι να ζούμε σε συνθήκες ειρήνης, ασφάλειας και ευημερίας. Αυτό το όραμα υπηρετώ από την πρώτη μέρα ανάληψης των καθηκόντων μου και σας διαβεβαιώ ότι θα συνεχίσω να εργάζομαι με διεκδικητικό ρεαλισμό, θάρρος και αποφασιστικότητα.

Στόχος μου δεν είναι άλλος από την επίτευξη μιας βιώσιμης και λειτουργικής λύσης διζωνικής, δικοινοτικής ομοσπονδίας με πολιτική ισότητα, όπως προβλέπεται στα σχετικά ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ και μέσα στο πλαίσιο των αρχών και αξιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτός είναι ο μόνος δρόμος για ένα ελπιδοφόρο μέλλον για εμάς και τα παιδιά μας, σε ένα σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος με ουσιαστικό ρόλο και λόγο στις περιφερειακές και ευρωπαϊκές εξελίξεις, για μια πατρίδα χωρίς συρματοπλέγματα και στρατούς κατοχής.

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

Message from the President of the Republic, Mr Nikos Christodoulides, on the 50th anniversary of the Turkish invasion

Sadly, this year is marked by a grim milestone for our country. It marks fifty years since the tragic summer of 1974 which divided Cyprus – and our souls – in two. That tragic summer profoundly left its mark on the lives and future of our homeland.

Fifty years have passed since the Turkish invasion of Cyprus, with all its devastating consequences and inflicted suffering. The occupying troops, the separation and long-term division of the land and its people. The brutal murders, the rapes, the unjust loss of hundreds of lives, amongst them children, the violent uprooting of thousands of families from their domicile.

Fifty years of inquiring about the fate of our missing persons. Fifty years of ongoing, illegal military occupation of more than 36% of the territory of the Republic of Cyprus. Fifty years of violating fundamental freedoms and human rights of all Cypriots. Fifty years of illegal settlement, demographic, religious and cultural alteration of our land in the occupied areas. Fifty years is far too long.

It is time for peace, liberation and for the reunification of our country. It is our duty and obligation to bequeath a free, reunited and prosperous homeland to our children, a member state of the European Union, where fundamental freedoms are safeguarded and defended, as it is the case in all member states of the European Union.

It is our duty to do so on behalf of the thousands who have heroically lost their lives whilst defending the Republic of Cyprus on the front lines. To all those who remain enclaved in the occupied areas despite adversities and continuous hardship.

As the first President of the Republic of Cyprus, born only a few months before the Turkish invasion and raised in a de facto divided Cyprus, my vision is the reunification of my country and its people, so that we can all live in peace, security and prosperity. I have been serving this vision from the very first day I assumed my duties, and I assure you that I will continue to work towards this end with assertive realism, fortitude and determination.

My aim is none other than achieving a viable and lasting solution on the basis of a bizonal, bicommunal federation with political equality, as defined by relevant United Nations Security Council Resolutions and within the framework of the principles and values of the European Union.

This is the only way forward for a prosperous future for us and our children, in a modern European state with a substantial role and voice in regional and European developments, for a homeland without barbed wires and occupying troops.

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

1. Τουρκικά αρματαγωγά μεταφέρουν τα τουρκικά στρατεύματα στην περιοχή Πέντε Μίλι της Κερύνειας την αυγή της 20ης Ιουλίου 1974
2. Τουρκικά αποβατικά πλοία στην παραλία της Κερύνειας
3. Απόβαση του τουρκικού στρατού στην παραλία του Πέντε Μίλι

1

50 years Turkish invasion and occupation

2

3

1. Turkish ship tanks (LSTs) carrying Turkish troops to the Pente Mili area, Keryneia, on 20 July 1974
2. Turkish navy landing crafts on Keryneia beach
3. Landing of the Turkish army on the Pente Mili beach

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

4. Τούρκοι στρατιώτες που αποβιβάζονται από το ελικόπτερο κατά την εισβολή τους στην Κύπρο
5. Η είσοδος του τουρκικού στρατού στην πόλη της Κερύνειας
6. Τούρκοι αλεξιπτωτιστές στον ουρανό της Λευκωσίας στις 20 Ιουλίου 1974
7. Τουρκικό άρμα μάχης ανακόπτεται στον Πενταδάκτυλο από τις δυνάμεις της Εθνικής Φρουράς

4

5

6

4. Turkish soldiers disembarking from a helicopter during the invasion of Cyprus
5. The advance of the Turkish army in the city of Keryneia
6. Turkish paratroopers in Lefkosia sky, on 20 July 1974
7. A Turkish tank is cut off at Pentadaktylos by the Cyprus National Guard forces

7

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

8, 9. Προέλαση του τουρκικού στρατού στην πεδιάδα της Μεσσαορίας

10. Τουρκικοί βομβαρδισμοί στο χωριό Γερόλακκος, λίγο έξω από τη Λευκωσία

8

9

50 years Turkish invasion and occupation

8, 9. Turkish army advancing on the plain of Mesaoria

10. Turkish bombing in the village of Gerolakkos, in the outskirts of Lefkosia

10

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

11. Αεροπλάνο των Κυπριακών Αερογραμμών καταστρέφεται εντός του διαύλου του αεροδρομίου Λευκωσίας
12. Οι κοιτώνες της Αρμενικής Σχολής Μελκονιάν μετά από βομβαρδισμούς της στρατιωτικής αεροπορίας των Τούρκων
- 13, 14. Η Λευκωσία βομβαρδίζεται από την τουρκική στρατιωτική αεροπορία

11

12

50 years Turkish invasion and occupation

13

11. A Cyprus Airways aeroplane is ravaged in the runway of Lefkosia airport

12. The dormitories of the Melkonian Armenian Educational Institute following the Turkish Air Force's bombings

13, 14. Lefkosia is bombed by the Turkish Air Force

14

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

15, 16, 17. Πέντε Ελληνοκύπριοι στρατιώτες της Εθνικής Φρουράς του Τάγματος 398 τη στιγμή που συλλαμβάνονται από στρατιώτες του τουρκικού στρατού στην περιοχή του τουρκοκυπριακού χωριού Τζιάος. Η σύλληψη των πέντε φωτογραφήθηκε από τον Τούρκο φωτογράφο Ερκίν Κονούκσεβερ, που συνόδευε τον τουρκικό στρατό, και έκτοτε βρίσκονταν στον κατάλογο αγνοουμένων. Τα λείψανα και των πέντε βρέθηκαν, δεκαετίες μετά, σε πηγάδι κοντά στο τουρκοκυπριακό χωριό Τζιάος και ταυτοποιήθηκαν με τη μέθοδο του DNA

15

16

50 years Turkish invasion and occupation

15, 16, 17. Five Greek Cypriot soldiers of the Cypriot National Guard's 398th Battalion being arrested by Turkish soldiers in the Turkish Cypriot village of Tziaos. Their arrest was photographed by the Turkish photographer Ergin Konuksever, who was following the Turkish army, and since then they were included in the list of missing persons. Decades later, the remains of all five of them were found in a well near the Turkish Cypriot village of Tziaos and were identified through the DNA method

17

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

18, 19. Ελληνοκύπριοι πολίτες συλλαμβάνονται
από τα τουρκικά στρατεύματα

18

50 years Turkish invasion and occupation

18, 19. Greek Cypriot
civilians arrested
by the Turkish troops

Καταστροφή
Πολιτιστικής
Κληρονομιάς

Destruction
of Cultural
Heritage

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

20

20. Βομβαρδισμένη εκκλησία από την τουρκική στρατιωτική αεροπορία
21. Οι πιστοί προσπαθούν να σώσουν τις εικόνες από εκκλησία, καθώς πλησιάζουν τα στρατεύματα των Τούρκων
22. Καταστροφές εντός εκκλησίας

50 years Turkish invasion and occupation

- 20. A church bombed by the Turkish Air Force
- 21. Civilians trying to salvage icons from a church as Turkish troops approach
- 22. Sacrilege of a church

21

22

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

23, 24. Καταστροφές στην εκκλησία της Αγίας Μαρίνας στη Γαλούσσα

23

50 years Turkish invasion and occupation

23, 24. Sacrilege of the Church of Agia Marina in Yialousa

24

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

25

25, 26, 27. Σύληση τάφων και καταστροφή
του νεκροταφείου στο χωριό Γύψου

50 years Turkish invasion and occupation

25, 26, 27. Looting of graves and vandalism of the cemetery in the village of Gypsou

26

27

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

28, 29, 30, 31, 32. Η περικλειστή περιοχή των Βαρωσίων

28

28, 29, 30, 31, 32. The fenced off area of Varosha

29

30

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

31

50 years Turkish invasion and occupation

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

33

33, 34, 35, 36. Η εκκλησία και η σύληση τάφων στο νεκροταφείο του χωριού Λάπαθος

34

50 years Turkish invasion and occupation

33, 34, 35, 36. The church and the looting of graves in the cemetery of the village of Lapathos

35

36

Αιχμάλωτοι
στις τουρκικές φυλακές

Hostages
in Turkish prisons

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

37, 38, 39, 40, 41, 42. Εκατοντάδες Ελληνοκύπριοι στρατιώτες μαζί και άμαχοι (γυναίκες, ηλικιωμένοι και παιδιά) μεταφέρθηκαν ως αιχμάλωτοι στις τουρκικές φυλακές στα Άδανα

37

50 years Turkish invasion and occupation

37, 38, 39, 40, 41, 42. Hundreds of Greek Cypriot soldiers along with civilians (women, elderly and children) were taken as hostages to war prisons in Adana, Turkey

38

39

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

40

41

Αμύνεσθαι
περί πάτρης

Defend
the homeland

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

43. Στρατιώτες της Κύπρου και της Ελλάδας στην πρώτη γραμμή

44. Μάχη σε εξέλιξη με τα τουρκικά στρατεύματα στην περίμετρο της πρωτεύουσας, στα υψώματα απέναντι από τη Σχολή Γρηγορίου

43

44

43. Cypriot and Greek soldiers on the front line

44. Battle against the Turkish troops on the perimeter of Lefkosia, on the hills opposite Grammar School

Απελευθέρωση
εγκλωβισμένων

Freeing
the enclaved

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59. Αριθμός εγκλωβισμένων από χωριά της κατεχόμενης Κύπρου φτάνουν στις ελεύθερες περιοχές

45

46

47

48

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

49

50

50 years Turkish invasion and occupation

45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52,
53, 54, 55, 56, 57, 58, 59.

Number of enclaved persons
from occupied villages arrive
to the government-controlled
areas

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

54

55

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

57

58

59

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75.

Η ζωή και οι δυσκολίες στους νέους προσφυγικούς καταυλισμούς

60

61

62

63

60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67,
68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75.
Life and hardship
in the refugee camps

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

64

65

66

67

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

68

69

50 years Turkish invasion and occupation

70

71

73

75

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

76

77

76, 77, 78. Χριστουγεννιάτικο δέντρο στον καταυλισμό Σταυρού

76, 77, 78.
A Christmas tree
decorated by
children in Stavrou's
refugee camp

Προσφυγική
Σχολή Κωφών

Refugee School
for the Deaf

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

79

79, 80, 81, 82, 83, 84, 85.
Η προσφυγική Σχολή Κωφών στην Ανθούπολη
μετά την εισβολή του 1974

80

50 years Turkish invasion and occupation

79, 80, 81, 82, 83, 84, 85.
The Refugee School for the Deaf in
Anthoupolis following the invasion of 1974

81

82

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

83

84

85

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

86, 87, 88, 89, 90, 91, 92.

Ανεύρεση ομαδικού τάφου στον Άγιο Μέμνονα, στη Δερύνεια

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

PUBLIC INFORMATION OFFICE
PRESS RELEASE

Αρ. 7 21η Σεπτεμβρίου, 1974.

Η ΑΝΕΥΡΕΣΙΣ ΟΜΑΔΙΚΟΥ ΤΑΦΟΥ ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΜΕΜΝΟΝΑ

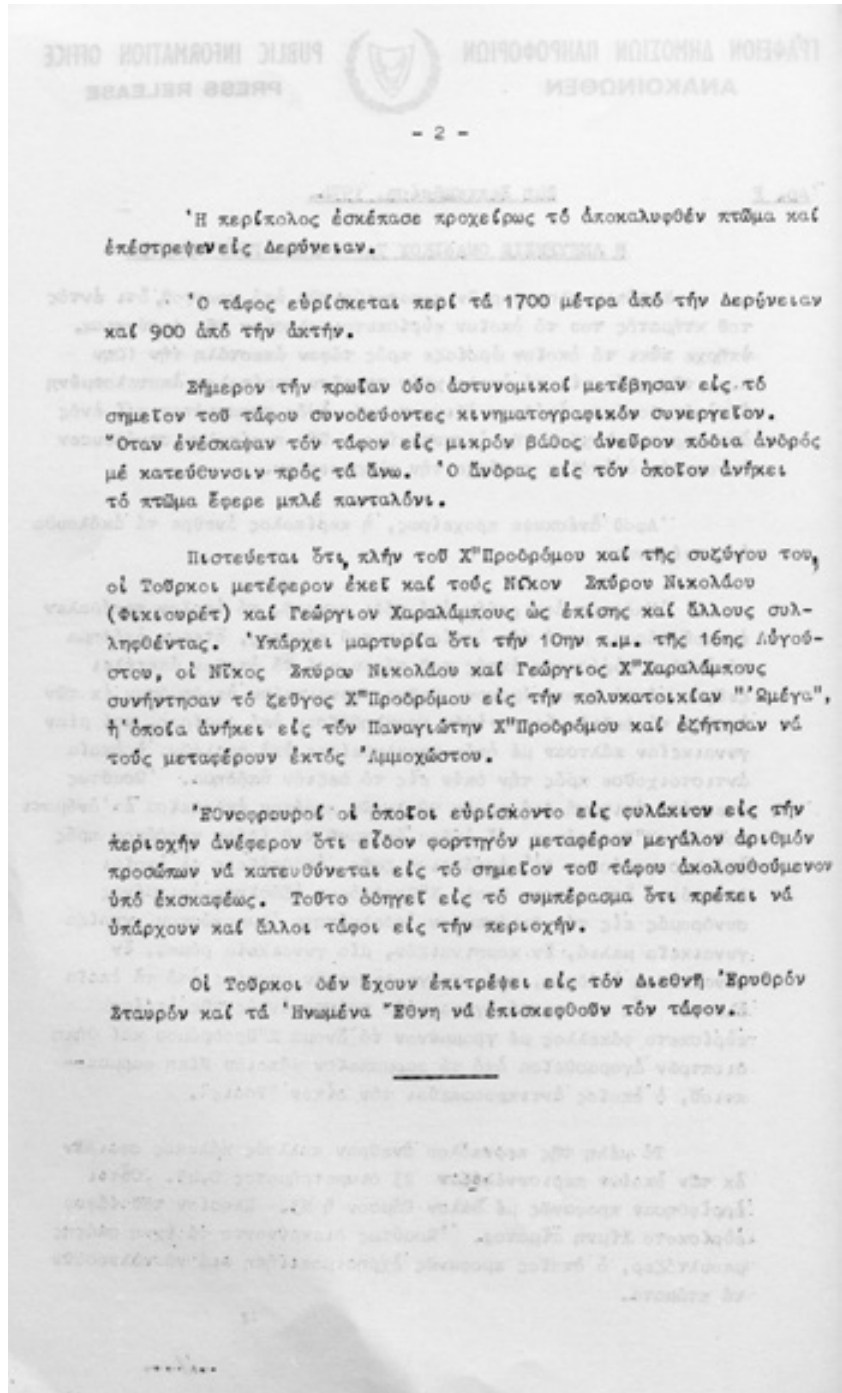
Κατόπιν πληροφοριών παρασχεθεισών υπό γεωργού, ότι εντός του κτήματός του τό όποιον εύρισκεται κλησίον της Δερύνειας, ύπήρχε κάτι τό όποιον ύμοίωζε πρός τάφον άπεσταλή την 10ην π.μ. της χυός εις τό ύποδειχθέν σημειον περίκολος άποτελουμένη έξ ενός δοκιμου έφόδρου άξιωματικου, ενός στρατιώτου και ενός άνακληρωτου λοχιου της Αστυνομίας. Τήν περίκολον συνάθευσεν ό γεωργός ό όποιος παρέσχε τήν πληροφορίαν.

Άρσθ άνέσκαφε προχείρως, ή περίκολος άνεβρε τά άκόλουθα άντικείμενα:

Υπόδημα άφαιρεθέν από πόδι νεκρου, τό όποιον προέβαλεν έξ του τάφου, μετά τήν άφαιρσιν του χύματος, έτερον ύπόδημα τό όποιον εύρισκετό έκτός του τάφου και τό όποιον άπέτελει ζευγος μέ τό προηγούμενον, ζευγος γυναικειών ύποδημάτων έξ των όποιων τό δεξιόν έφερον όπήν προκληθείσαν υπό σφαιρας, και μίαν γυναικειαν κάλτσαν μέ όπύς προκληθείσας υπό σφαιρών, ή όποια άντιστοιχούσε πρός τήν όπήν εις τό δεξιόν ύπόδημα. Άσάτως άνευρέθη έπιταγή διά ποσόν 90 λιρών περίκου έκδοθετα έπ' όνόματι του Χρ. Χ" Προδρόμου και έτερα έπιταγή του ίδιου προσώπου πρός έξόφλησιν όδσεως δι' άσφάλειαν ζωής, άποδείξεις αί όποιαι δείκνύσούν ότι κάποια Μαρία Χ" Προδρόμου έξόφλησεν άρσιμένας συνδρομάς εις τήν φιλόπτωχον Άδελφότητα Άμμοχώστου, γκρίζα γυναικεια μαλιά, έν κομπιναιζόν, μία γυναικεια ρόμπα, έν γυναικειον ύπόδημα, τρία ζευγη διοπτρών μυωπίας από τά όποια έλειπών εις φακός, μία γυναικεια τσάντα έντός της όποιας εύρίσκετο φακελλος μέ γραμμένον τό όνομα Χ" Προδρόμου και όψη διοπτρών άγορασθετα από τό φαρμακειον κάποιου Μίκη φαρμακοποιου, ό όποιος άντιπροσωπευει τόν οίκον "Τούζς".

Τά μέλη της περιπόλου άνεβρον πολλούς κάλυκας σφαιρών έξ των όποιων περιουέλαζον 23 διαμετρήματος 0,45. Ούτοι έρρίφθησαν προφανώς μέ όπλον Τόμσον ή Μ3. Πλησίον του τάφου εύρίσκετο λίμνη αίματος. Άσάτως διεκρίνοντο τά ίχνη σκάσης μουκτόζερ, ό όποιος προφανώς έχρησιμοποιήθη διά νά καλυφουθεν τά κτώματα.

! .....

86, 87, 88, 89, 90, 91, 92.
Mass grave found in Agios
Memnonas, in Deryneia

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

88

89

90

91

92

ere are t
GREEK-CYI
ARE MISSIN

PRUS STILL

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

93. 94. Αναρτήσεις φωτογραφιών αγνοουμένων στην Πλατεία Ελευθερίας

93

94

93, 94. Missing persons' photos in Eleftheria Square

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

95, 96, 97, 98, 99, 100. Συγγενείς αγνοουμένων με τις φωτογραφίες των αγαπημένων τους προσώπων στα χέρια σε διαμαρτυρίες στη Λευκωσία

95

96

50 years Turkish invasion and occupation

95, 96, 97, 98, 99, 100. Relatives of missing persons holding photos of their loved ones during protests in Lefkosia

97

98

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

101. Καταχώριση στοιχείων ελλειπόντων προσώπων από τις επιχειρήσεις του τουρκικού στρατού στην Κύπρο

99

100

101. Registering data of the missing persons as a result of the Turkish army operations in Cyprus

Γυναίκες
της Κύπρου

Women
of Cyprus

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

102, 103, 104, 105. Το γυναικείο αντικατοχικό κίνημα «Οι γυναίκες επιστρέφουν» έκανε την πρώτη πορεία πριν κλείσει χρόνος από την τουρκική εισβολή. Στις 20 Απριλίου 1975, χιλιάδες Κύπριες, μαζί με προσωπικότητες από όλο τον κόσμο, με πιο γνωστές στο νησί μας τη Δομνίτσα Λανίτη, τη Μελίνα Μερκούρη, και τη Μαργαρίτα Παπανδρέου, πραγματοποίησαν την «Πορεία προς την Αμμόχωστο», που έφτασε μέχρι το κατοχικό οδόφραγμα στη Δερύνεια

102

50 years Turkish invasion and occupation

103

104

105

102, 103, 104, 105.

The women's anti-occupation movement "Women Walk Home" held its first march before the completion of the first year since the Turkish invasion. On 20 April 1975, thousands of Cypriot women, along with prominent personalities from all over the world, including Domnitsa Lanitou, Melina Mercouri and Margaret Papandreou, carried out the "March towards Ammochostos", which reached the occupation forces' barricade in Deryneia

Where are the
2,500 GREEK-CYPRIOTES
WHO ARE MISSING?

CYPRUS STILL

50 χρόνια τουρκικής εισβολής και κατοχής

106, 107, 108, 109, 110. Διαδηλώσεις για τους αγνοουμένους

106

50 years Turkish invasion and occupation

106, 107, 108, 109, 110. Demonstrations for the missing persons

107

108

50

ΧΡΟΝΙΑ

ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑ ΠΟΛΛΑ

